

Malfiats i il·luminats davant el Covid-19

El 1828, un científic alemany, Friedrich Wöhler, va aconseguir sintetitzar la urea o carbodiamida a partir de substàncies inorgàniques. Això va representar un trencament fatal per a la teoria vitalista, segons la qual les substàncies orgàniques no es poden reduir a components inorgànics; sinó que calia afegir-hi un constituent, anomenat 'força vital'.

Un dels defensors del vitalisme fou Berzelius, que a títol just pot ser considerat un dels pares de la química. És impossible agafar un llibre de química i no veure-hi continues referències a Berzelius, des de la teoria atòmica fins a la classificació dels elements segons llurs propietats i a l'elaboració de la taula de pesos atòmics, preludis tots dos de la taula periòdica dels elements de Mendeleiev, fins a explicacions solvents sobre els fenòmens electroquímics.

Però com passa sovint, Berzelius també s'equivocava, i la idea de la força vital es demostrà errònia.

I com també passa sovint, la demostració de l'error va venir de la mà d'un fracàs científic, el de Wöhler. Aquest també s'havia adherit a la idea de la força vital. Va pretendre obtenir cianat amònic a partir de cianat de plata i de clorur amònic, una reacció d'intercanvi d'ions, tipus de reacció molt recurrent en química, i que sí que entrava en els cànons. La sorpresa va venir en observar que el producte obtingut no era el cianat amònic esperat sinó urea, cosa que en principi es considerava impossible.

Wöhler es va referir a "la gran tragèdia de la ciència, l'assassinat d'una bella hipòtesi per un fet lleig", i va escriure a Berzelius dient-li que "una bella hipòtesi havia quedat anorreada per un grapat de cristalls d'urea". En realitat, però acabava de fer un pas de gegant en el camp de l'anomenada química orgànica.

Aquest dualitat entre fracàs i èxit és en realitat el sistema habitual d'obtenció del progrés científic: partint d'una anàlisi curosa dels coneixements adquirits fins al moment, es formulen noves hipòtesis o - com en el cas de Wöhler - s'intenten aplicacions pràctiques. I el resultat és inapel·lable: si no és l'esperat, cal revisar-ho tot, sense, però, llençar el nen amb l'aigua bruta, sinó emmarcant el que és vàlid i antic amb el que és nou en una visió més àmplia.

La rectificació de les idees adquirides no sempre és fàcil. El nostre Comas Solà es va oposar a la Teoria de la Relativitat, i el pare d'aquesta, Albert Einstein, es va oposar a la naixent hipòtesi quàntica, dient que 'Déu no juga als daus', manera de dir que una teoria indeterminista li ocasionava una gran incomoditat.

Sense aquesta dialèctica entre prova i error, hipòtesis, teories consolidades i revisions permanents, no s'entendria el nostre nivell actual de coneixement, i del desenvolupament econòmic i de benestar que en deriva.

I més: si ja ho sapiguéssim tot, ens avorriríem profundament. Fins i tot el professor que, any rere any, per il·lustrar, per exemple, el concepte d'ió complex, fa dissoldre cristalls de sulfat de coure en aigua i obté una solució blavosa - d'un blau que no enamora gens - i després hi fa afegir una mica d'amoníac, amb què - ah! oh! - obté un líquid molt transparent d'un blau intensíssim, pensa que entre els qui miren l'experiment n'hi ha potser algun que mirarà la Lluna i no només la punta del dit, i que en el futur podrà anar més enllà.

Per tot això és exasperant la frivolitat amb què la majoria de la gent tracta els científics de tot el món que ara mateix estan lluitant contra el virus Covid-19. Que si ja tarden, que si diuen coses contradictòries, que si estan venuts a interessos econòmics... Són els mateixos cretins que quan un investigador diu que ha trobat un remei que cronifica tal o tal malaltia en comptes de celebrar que s'hagi aconseguit substituir la mort segura per una malaltia crònica amb la qual pots anar passant, interpreten - potser perquè ells sí que actuarien així - que ja saben la fórmula del guariment definitiu però se la guarden perquè és més rendible tenir la gent captiva d'un medicament.

Afegim-hi a sobre els addictes a les teories conspiratives, que sempre parlen d'un '**ells**' indeterminat, però totpoderós i omniscient - és a dir, una versió laica, cínica i perversa de Déu - que mira de dominar el món i que dosifica, en el temps i en l'espai, quanta malvestat se'ns faci present, des d'epidèmies a terratrèmols, des de sequeres a inundacions... Sort que a ells - els il·luminats - no els enganya ningú!

I això sense oblidar una mena de panteistes que consideren una Natura - separada i diferent de l'home, com si l'home no en formés part - dotada de voluntat pròpia, conscient i amb una gran set de venjança, i que ens voldrien fer tornar tots al neolític, tot i que ells s'han quedat molt més ençà: estan actualitzant els pressupòsits de la Inquisició.

4.4.2020